

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Педагогічний факультет
Кафедра практичної психології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор _____

С.І. Набока
21 березня 2024 р.

**ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
З ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ
підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(скорочений термін навчання)**

спеціальності 012 Дошкільна освіта
за освітньо-професійною «Дошкільна освіта»
програмою

Дніпро, Слов'янськ – 2024 р.

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту з практичної психології дошкільної та психологічної служби в закладах освіти для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (скорочений термін навчання) освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» спеціальності 012 Дошкільна освіта

Розробники:

Панасенко Е.А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри практичної психології

Протокол №8 від «21» березня 2024 р.

Завідувач кафедри

практичної психології

Е.А. Панасенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
«21» березня 2024 р.,
протокол №6

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту побудована згідно навчальних планів підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти **галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта»** та навчальних програм з дисциплін «Психологічна служба в закладах освіти», «Практична психологія дошкільна» та включає питання з означених дисциплін.

Комплексний кваліфікаційний іспит визначає рівень сформованості фахових компетентностей здобувачів з основних положень теорії та практики психологічної науки; теоретико-прикладних засад функціонування психологічної служби в системі освіти України та технологій практичної психології дошкільної.

Кожне суспільство формує соціальне замовлення щодо підготовки фахівців, які відповідають вимогам не лише сьогодення, але й орієнтовані на перспективу. Нині в Україні вирішується проблема гуманізації освіти, тому що для демократичного суспільства потрібні, насамперед, інтелігенти, а не лише «вузькі» висококваліфіковані спеціалісти, які вирізняються лише фаховою підготовкою. Практичний психолог в закладах освіти – фахівець нового типу, який сприяє реформуванню освітніх послуг, створює оптимальні умови для становлення всебічно-розвиненої, духовно багаті особистості, яка володіє уміннями й навичками вільно орієнтуватися у зростаючому інформаційному потоці, вміло формувати громадянську позицію; створювати систему безперервної освіти.

Сферами використання спеціалістів з практичної психології є: сімейне консультування, психологічна підготовка дитини до школи та супровід навчального та виховного процесів, психологічна профорієнтаційна робота, психологічна допомога особистості в кризових станах, психологічна діагностика, розвиток та корекція, психотерапевтична допомога особистості всіх вікових категорій, підбір персоналу в закладах освіти та психологічний

супровід, створення сприятливого мікроклімату в колективі. Фахівець, підготовлений до професійної діяльності практичного психолога в закладах освіти, виступає посередником між освітніми установами, трудовими колективами, сім'єю, громадськістю, організовує їх взаємодію, впливає на розв'язання особистісних, міжособистісних, внутрішньосімейних конфліктів, надає необхідну консультативну психолого-педагогічну допомогу дитячим, молодіжним об'єднанням, групам соціального ризику, дітям, підліткам, які потребують опіки; захищає її від будь-яких форм фізичного чи психічного насильства. Це передбачає певні вимоги до змісту підготовки майбутнього практичного психолога в закладах освіти.

Практична психологія в закладах освіти розкриває загальні питання організації та функціонування психологічної служби системи освіти, проблеми психодіагностики, психокорекції, психотерапії та психологічного консультування дошкільників та школярів, батьків та педагогічних працівників; психологічний супровід дітей з проблемами у поведінці, обдарованих дітей, дітей з особливими освітніми потребами та ін.

Екзаменаційний білет комплексного кваліфікаційного іспиту для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти складається з 30 тестових завдань, поділених на 2 блоки (відповідно до кількості навчальних дисциплін «Психологічна служба в закладах освіти», «Практична психологія дошкільна»)

Форми тестових завдань у кожному з блоків уніфіковано так:

- тестові завдання закритої форми, з вибором однієї правильної відповіді (оцінюється по 1 балу за кожну правильну відповідь);
- тестові завдання закритої форми, з вибором декількох правильних відповідей (оцінюється по 2 бали за кожну правильну відповідь);
- тестові завдання закритої форми на встановлення відповідності чи відновлення послідовності (оцінюється в 4 максимальних бали);
- тестові завдання відкритої форми на доповнення поданого речення окремими словами (оцінюється по 1 балу за кожну правильну відповідь);

- завдання відкритої форми (оцінюється в 10 бали);

Кожен блок складається з 15 тестових завдань, які оцінюються так:

- 1 завдання – 1б.
- 2 завдання – 1б.
- 3 завдання – 2б.
- 4 завдання – 2б.
- 5 завдання – 2б.
- 6 завдання – 2б.
- 7 завдання – 2б.
- 8 завдання – 4б.
- 9 завдання – 4б.
- 10 завдання – 4б.
- 11 завдання – 4б.
- 12 завдання – 4б.
- 13 завдання – 4б.
- 14 завдання – 4б.
- 15 завдання – 10б.
- РАЗОМ – 50 б.

Оцінка за весь тест – 100 б.

Основний зміст навчальних дисциплін «Психологічна служба в закладах освіти», «Практична психологія дошкільна» визначається поглядами науковців, що сформулювали методологічні, гносеологічні, логічні основи практичної психології в закладах освіти. Висвітлюються питання нормативно-законодавчої бази функціонування психологічної служби та професійної етики практичного психолога у закладах освіти.

ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»

1. Сучасний стан та структура психологічної служби освіти в Україні.
2. Мета та завдання Національної системи соціально-психологічної служби.
3. Положення «Про психологічну службу системи освіти України».
4. Виробничі функції та типові задачі діяльності психолога.
5. Професійна позиція та особистісні якості практичного психолога освіти.
6. Обов'язки та права практичного психолога освіти.
7. Характеристика типової посадової інструкції практичного психолога.
8. Етичний кодекс практичного психолога.
9. Організація роботи й оснащення психологічного кабінету.
10. Матеріали та документація психологічного кабінету.
11. Сутність психодіагностики та основні етапи проведення психодіагностичного обстеження.
12. Психологічний діагноз. Критерії встановлення психологічного діагнозу.
13. Методи та методики в психодіагностичній роботі практичного психолога.
14. Умови ефективності психодіагностичного обстеження.
15. Загальні вимоги до організації та проведення психодіагностичного обстеження дошкільників та школярів.
16. Поняття психокорекції, її мета та завдання.
17. Способи і прийоми психологічної корекції.
18. Принципи та основні етапи психокорекції з дітьми.
19. Форми та моделі психокорекції.
20. Психотерапія, її специфіка, мета та завдання.
21. Музикотерапія в роботі практичного психолога.
22. Лялькотерапія в роботі практичного психолога.
23. Пісочна терапія в роботі практичного психолога.
24. Бібліо- та казкотерапія в роботі практичного психолога.
25. Арт-терапія в роботі практичного психолога.
26. Ігрова терапія в роботі практичного психолога.
27. Специфіка, мета і завдання психологічного консультування.
28. Принципи, умови та види психологічного консультування.
29. Індивідуальна та групова форми психологічного консультування.
30. Мета та завдання першої консультації. Етапи індивідуальної консультаційної бесіди.
31. Інтерв'ю як основний метод психоконсультування.
32. Особливості консультацій практичного психолога з батьками дошкільників.
33. Особливості консультацій практичного психолога з батьками школярів.

34. Сутність психологічної профілактики та її спрямованість.
35. Завдання та рівні психологічної профілактики.
36. Зміст та напрями профілактичної та просвітницької роботи психолога у закладах освіти.
37. Робота психолога з педагогічним колективом.
38. Робота практичного психолога з батьками.
39. Обліково-статистична документація практичних психологів закладів освіти.
40. План роботи на місяць та річний план роботи психолога.
41. Аналітичний та статистичний звіт.
42. Обліково-реєстраційні документи та матеріали службового використання практичного психолога закладу освіти.
43. Схема психологічної характеристики на дошкільника (учня).
44. Протокол психодіагностичного обстеження.
45. Структура психокорекційної програми та структура психокорекційного заняття.

ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ДОШКІЛЬНА»

1. Поняття адаптація та основні чинники, що впливають на успішну адаптацію дитини у закладі дошкільної освіти.
2. Сутність адаптації та дезадаптації. Хибне коло адаптації (дезадаптації). Чинники виникнення дезадаптації у дітей дошкільного віку.
3. Підсистеми адаптації та системна модель адаптації у закладі дошкільної освіти.
4. Діагностика дезадаптації у дітей дошкільного віку.
5. Основні завдання та напрями роботи практичного психолога в адаптаційний період дітей дошкільного віку.
6. Форми роботи для оптимізації процесу успішної адаптації дітей раннього віку до нових умов.
7. Складання практичним психологом пам'яток для батьків з питань адаптації дітей дошкільного віку.
8. Система роботи працівників ЗДО з профілактики дезадаптації дошкільників.
9. Сутність поняття „психологічний супровід”. Пізнавальні процеси та пізнавальна діяльність дітей дошкільного віку.
10. Психологічний супровід розвитку пізнавальних процесів дітей молодшого дошкільного віку.
11. Психологічний супровід розвитку пізнавальних процесів дітей середнього дошкільного віку.
12. Психологічний супровід розвитку пізнавальних процесів дітей старшого дошкільного віку.
13. Завдання, принципи та шляхи корекції психічного розвитку дитини-дошкільника.
14. Психологічна готовність дошкільника до навчання в школі як психологічний феномен.
15. Компоненти психологічної готовності дошкільника до навчання в школі.
16. Мотиваційна, особистісна готовність дошкільника до школи (формування „внутрішньої позиції школяра”).
17. Інтелектуальна готовність дошкільника до шкільного навчання.
18. Емоційно-вольова готовність дошкільника до шкільного навчання.
19. Фізична готовність дошкільника до шкільного навчання.
20. Готовність дошкільника у сфері спілкування як компонент психологічної готовності до навчання в школі.
21. Моральна готовність дошкільника до шкільного навчання.
22. Формування інтелектуальної готовності дошкільників до навчання в школі.
23. Технологія психологічного супроводу дошкільників до вступу до школи.
24. Психологічна готовність батьків до навчання дитини в школі. Робота практичного психолога з батьками майбутніх першокласників.

25. Методика проведення просвітницької роботи з проблеми готовності дітей до навчання в школі.
26. Тривожні діти дошкільного віку, їхній психологічний портрет.
27. Діагностична та корекційна робота з дошкільниками з проявами тривожності.
28. Агресивні дошкільники, їхній психологічний портрет.
29. Діагностична та корекційна робота з дошкільниками з проявами агресивності.
30. Гіперактивні діти дошкільного віку, їхній психологічний портрет.
31. Діагностична та корекційна робота з дошкільниками з проявами гіперактивності.
32. Емоційний комфорт дошкільника як показник його психічного здоров'я.
33. Діагностичний інструментарій для вивчення емоційної сфери дошкільника.
34. Методи та прийоми розвитку й корекції емоційної сфери дітей дошкільного віку.
35. Проблема страху, тривоги та фобії в сучасній психолого-педагогічній науці.
36. Функції, види, об'єкт та предмет страху. Причини дитячих страхів. Алгоритм дослідження страхів.
37. Особливості подолання страхів у дітей дошкільного віку. Корекція страхів.
38. Робота практичного психолога з вихователями та батьками щодо профілактики дитячих страхів.
39. Психологічний портрет дошкільника у стресових станах: причини, актуальні стани, наслідки.
40. Психодіагностика стресу у дітей ЗДО.
41. Психокорекційна робота з подолання стресових станів у дітей ЗДО засобами пісочної, арттерапії, казкотерапії, лялькотерапії терапії.
42. Консультування батьків у ЗДО з питань стресових станів дошкільників.
43. Рекомендації вихователям щодо психолого-педагогічного супроводу дошкільників у стресових станах.
44. Психологічний супровід дітей дошкільного віку із особливими освітніми потребами: цілі, задачі, функції вихователя.
45. Психолого-педагогічний супровід дошкільників з порушенням мовлення.
46. Психолого-педагогічний супровід дошкільників з затримкою психічного розвитку.
47. Психолого-педагогічний супровід дошкільників з порушеннями зору.

48. Психолого-педагогічний супровід дошкільників з порушеннями слуху.
49. Психолого-педагогічний супровід дошкільників з порушеннями опорно-рухового апарату.
50. Психолого-педагогічний супровід дошкільників з розладами аутистичного спектру.
51. Індивідуальні програми психолого-педагогічного супроводу для дітей із особливими освітніми потребами.
52. Психолого-педагогічний супровід дітей із ООП в сенсорній кімнаті.
53. Взаємодія ЗДО та родини з питань психолого-педагогічного супроводу дошкільників із ООП. Консультування батьків щодо психолого-педагогічного супроводу дошкільників із ООП.
54. Інклюзивно-ресурсні центри як заклади спеціалізованої допомоги дітям із ООП: цілі, задачі, функції.
55. Напрями роботи інклюзивно-ресурсних центрів як закладів спеціалізованої допомоги дітям із ООП.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Андрушко Я. С. Психокорекція: навч.-метод. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 212 с. (не перевидавався)
2. Баканова О. В. Виховання дитини з синдромом дефіциту уваги та гіперактивності: поради батькам і педагогам. Харків: Видавництво «Ранок», 2018. 184 с. (не перевидавався)
3. Гріньова О.М., Терещенко Л.А. Дитяча психодіагностика : навчально-методичний посібник. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. 227 с. (не перевидавався)
4. Дуткевич, Т. В. Теорія і практика розвивально-корекційної роботи психолога: навч. посіб. Київ : КНТ, 2017. 265 с
5. Методики психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах війни : практ. посіб. / В. Г. Панок; В. В. Рибалка, С. К. Шандрук та ін.; за наук. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2023. 212 с.
6. Наукова і волонтерська діяльність установ психологічного профілю НАПН України з проблем формування безпечного середовища у закладах освіти та надання психологічної і соціально-педагогічної допомоги постраждалим в умовах війни (2019-2023 рр.): інформаційний довідник / за ред. В.Г. Панка. Київ : Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, 2023. 106 с.

7. Павелків Р. В. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу [текст] : навч. посіб. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало – К. : «Центр учбової літератури», 2013. 296 с. (не перевидавався)
8. Панасенко Е.А. Практична психологія дошкільна. Курс лекцій : навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Краматорськ : Видавництво ЦТРІ-«Друкарський дім», 2018. 418 с. (не перевидавався)
9. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навч. посібник. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/praktichna_psixologia.pdf
10. Психологічна служба : підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та ін.]. Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с.
11. Психологічна служба в закладах освіти: практикум : навч.-метод. посібник / укл. Е. Панасенко, С. Березка. Краматорськ: Видавництво ЦТРІ-«Друкарський дім», 2021. Част. 1, 400 с.
12. Психологічна служба в системі освіти: Курс лекцій. / Укладач: І.С. Загурська. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2015. 166 с.
13. Скрипник Т.В.Феноменологія аутизму : монографія. К.: Видавництво «Фенікс», 2010. 320 с. (не перевидавалася)
14. Флярковська О.В. «Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу у період воєнного та повоєнного часу» / О.В.Флярковська; спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми Формування безпечного освітнього простору закладу освіти в діяльності працівників психологічної служби / авт. кол: В. В. Байдик, Ю. П. Гопкало, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, М. В. Саврасов, І. І. Ткачук; за наук. ред. Н. В. Лунченко, І. І. Ткачук. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2023. 111 с.

Допоміжна

1. Барклі Р. СДУГ: практичний посібник для батьків; пер. з англ. О. В. Морозова. Київ : Видавництво «Софія», 2017. 320 с. (не перевидавався)
2. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2012. 424 с. (не перевидавався)
3. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби: [метод. рек.] / авт.-упор.: В. М. Горленко, В. Д. Острова, Н. В. Сосновенко, І. І. Ткачук; за заг. ред. В. Г. Панка. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. 106 с. (не перевидавався)
4. Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу в дітей дошкільного віку та школярів «Безпечний простір» : навчально-методичний посіб. Київ : НаУКМА, ГЛІФ Медіа, 2017. 208 с. (не перевидавався)
5. Методичні рекомендації щодо впровадження циклограм діяльності працівників психологічної служби : метод. рек. / авт.-упор.: В.М.Горленко, Ю. А. Луценко, В. Д. Острова, Н. В. Сосновенко, І.І.Ткачук ; за заг. ред. В.Г.

Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/709623/1/%D1%86%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%BE%D0%B3.pdf>)

6. Панок В. Г. Концепція реформування психологічної служби у системі освіти України на період до 2030 року. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2023. Вип. 5 (2).

7. Підготовка вчителів до розвитку життєстійкості/стресостійкості у дітей в освітніх навчальних закладах : навч.-метод. посіб. / Богданов С.О. та ін. ; заг. ред.: Чернобровкін В. М., Панок В.Г. Київ : Унів. Вид-во ПУЛЬСАРИ, 2017. 208 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/707663/1/Bohdanov2017_1.pdf

8. Психологічний супровід інклюзивної освіти : [метод. реком.] / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92 с. (не перевидавався)

9. Ярошенко Т. М. Як допомогти дитині з синдромом дефіциту уваги та гіперактивності: поради батькам / Т. М. Ярошенко, О. В. Шевченко. Київ: Видавництво «Академперіодика», 2019. 208 с. (не перевидавався)

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Донецький обласний навчально-методичний центр психологічної служби системи освіти. URL: <https://dnmcps.com.ua/category/korisni-posilannya>

2. Етичний кодекс психолога. URL: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>; www.psyjournals.org.ua

3. МОНУ Наказ від 19.10.01. № 691 Про затвердження Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів. URL: <http://psychologdcpp.in.ua/nakazymonu/>

4. МОНУ Лист від 27.08. 2000. № 1/9 – 352 Про ведення документації і звітності психологічної служби. URL: <http://psychologdcpp.in.ua/nakazymonu/>

5. МОНУ Наказ від 20.04.01. № 330 Про затвердження Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах URL: <http://psychologdcpp.in.ua/nakazymonu/>

6. МОНУ Лист від 14.02.05. № 1/9 – 64 Про тривалість робочого тижня практичних психологів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <http://psychologdcpp.in.ua/nakazymonu/>

7. Положення про психологічну службу системи освіти Україн. URL: <http://psyua.com.ua/page/zakon.php>; www.psyjournals.org.ua

8. Портал психологічних видань. URL: <http://psyjournals.ru/index.shtml>

Зразок білету

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

1. Головною управлінською, методичною та координуючою організацією Національної системи соціально-психологічної служби є... (1 б.)

- а) Міністерство соціальної політики в Україні;
- б) Український науково-методичний центр практичної психології та соціальної роботи;
- в) Центральний психолого-медико-педагогічний центр консультації й підтримки психічного здоров'я населення;
- г) Міністерство науки і освіти України.

2. Визначте який із запропонованих методів не використовується психологами для корекції страхів дошкільників? (1 б.)

- А) Розігрування ситуації взаємодії з предметом страху в грі
- Б) Маніпулювання предметом страху
- В) Анатомування страху

3. Що використовують для психодіагностичного обстеження? (2 б.)

- а) дослідницькі методи психологічної науки;
- б) інтерв'ю;
- в) методи теоретичного дослідження;
- г) психодіагностичні методи.

4. До обліково-статистичної документації відносять: (2 б.)

- а) Документація просвітницької роботи; Картки для діагностування;
- б) Нормативи часу на основні види роботи; Графік роботи;
- в) Матеріали конференцій та з'їздів;
- г) Статистичний звіт; Річний план роботи.

5. Які кольори краще використовувати в оформленні психологічного кабінету? (2 б.)

- а.) червоний;
- б.) голубий;
- в.) зелений;
- г.) жовтий.

6. Психотерапевтичні групи – це: (2 б.)

а) це невеличкі тимчасові об'єднання людей під керівництвом психолога або соціального працівника, які мають спільну мету міжособистісного дослідження, особистісного зростання та саморозкриття;

б) це групи, в яких відбувається цілісний глибинний розвиток особистості та самоактуалізація здорової людини, прискорюється процес її психічного визрівання;

в) це групи особистісного розвитку, які розвивають спеціальні вміння.

7. Оберіть правильні твердження (2 б.)

Робота психолога з адміністрацією установи полягає у:

- а) розпізнанні сильних і слабких сторін особистості;
- б) формування сприятливого психологічного мікроклімату;
- в) вибір оптимального стилю діяльності та управління;
- г) діагностика педколективу;
- д) вирішенні виробничих конфліктів.

8. Визначте правильну послідовність процедури психологічного обстеження дітей дошкільного віку: (4 б.)

1. тестування;
2. складання медичного анамнезу на основі спеціальної документації та бесіди з медичним працівником;
3. складання психологічного заключення і супутніх документів на основі обробки і аналізу діагностичних даних;
4. складання соціально-побутової характеристики життєдіяльності дитини на основі анкетування батьків;

5. констатація результатів обстеження в процесі бесіди;
6. знайомство з дитиною в процесі спостережень, бесід з ним, аналізу продуктів дитячої творчості;
7. складання педагогічного анамнезу на основі анкетування та бесід з вихователями;
8. рекомендації батькам або вихователям.

9. Співвіднесіть назви принципів з його характеристикою: (4 б.)

А) принцип доброзичливого й безоцінного ставлення до клієнта;	1) означає, що психолог зберігає у таємниці все, що стосується клієнта, його особистих проблем і життєвих обставин (крім випадків, передбачених законом, про що клієнт попереджається психологом);
Б) забезпечення конфіденційності зустрічі;	2) передбачає, що психолог не може вступати з клієнтом у будь-які особисті стосунки. Психолог не може встановлювати дружні стосунки з клієнтом, а також надавати допомогу друзям чи родичам;
В) принцип добровільності;	3) означає, що психолог захищає інтереси клієнта, а не інших осіб чи організацій, не бере бік жодного з учасників конфлікту, уникає упередженого ставлення;
Г) принцип професійної мотивованості консультанта	4) передбачає вияв емоційної теплоти й поваги, вміння прийняти клієнта таким, яким він є, не оцінюючи й не засуджуючи його норми і цінності, стиль життя і поведінку;
Д) принцип відмови психолога від порад чи рецептів;	5) означає, що клієнт сам звертається до психолога, оскільки суб'єктивно відчуває труднощі у своєму житті та мотивований до сприйняття психологічної допомоги;
Е) розмежування особистих і професійних відносин;	6) завданням є посилення відповідальності клієнта за те, що з ним відбувається, спонукання його до активності в аналізі проблем, у пошуку виходу з кризи.

10. Співвіднесіть розділи річного плану роботи психолога та їх зміст (4 б.)

А) 1 розділ	1) Психологічне супроводження навчально-виховного процесу за категоріями учнів (вихованців) або статусними категоріями учнів (вихованців);
Б) 2 розділ	2) Виконання Державних, регіональних, міських програм;
В) 3 розділ	3) Аналіз роботи за попередній рік та перспективні напрямки діяльності на наступний рік.

11. Співвіднесіть три основні моделі психотерапії, які виокремили Г. Онищенко та В. Панок, з їх тлумаченнями: (4 б.)

А) психодинамічна психотерапія	1) система використання принципів навчання й утворення умовних рефлексів для аналізу та лікування розладів поведінки;
Б) гуманістична психотерапія та основні її течії	2) система, яка базується на принципі визначального впливу минулого досвіду на формування світовідчуття, певної манери поведінки людини, її внутрішніх і зовнішніх проблем;

- В) біхевіоральна (поведінкова) психотерапія
- 3) одстоює необхідність сприйняття світу з позиції "системи відліку" клієнта, при цьому не заперечується об'єктивне зумовлення поведінки, але воно вважається менш важливим, ніж цінності, цілі, уявлення, висновки, якими керується людина;
- 4) напрям психотерапії, який оснований на апіорно позитивному розумінні людської природи і розглядає психосоматичні симптоми та психологічні проблеми як наслідок обтяжливого соціального впливу, несприятливих умов розвитку.

12. Співвіднесіть назви видів діяльності практичного психолога з їх характеристикою: (4 б.)

- А) профілактика
- Б) діагностика
- В) прогностика
- Г) корекція
- Д) реабілітація
- Е) проектування
- 1) своєчасне попередження відхилень у психофізичному розвитку та становленні особистості, міжособистісних стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям у навчально-виховному процесі тощо;
- 2) психологічне обстеження вихованців, учнів і студентів, їхніх груп та колективів, моніторинг змісту й умов індивідуального розвитку учнівської та студентської молоді, визначення причин та особистісних проблем, що ускладнюють їхній розвиток і навчання;
- 3) розробка, апробація і застосування моделей поведінки групи та особистості у різних умовах та життєвих ситуаціях, визначення тенденцій розвитку груп, між групових взаємин та освітньої ситуації у регіоні;
- 4) здійснення психолого-медико-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психофізичному та індивідуальному розвитку і поведінці, схильності до залежностей та правопорушень, подолання різних форм девіантної поведінки, формування соціально корисної життєвої перспективи;
- 5) визначення змісту, напрямків та психолого-педагогічних методів стимулювання індивідуального розвитку учнів і студентів, їхніх груп і колективів, складання на цій основі життєвих планів, проектів розвитку колективу і групи;
- 6) надання психолого-педагогічної допомоги дітям, підліткам, молоді, які перебувають у кризовій або складній життєвій ситуації з метою адаптації та повернення до звичайних умов навчання і життєдіяльності.

13. Вставте пропуски (4 б.)

Кабінет психолога повинен включати зону ... діяльності та первинного прийому клієнтів; зону .... та індивідуальної роботи; зону .... та зняття психоемоційного напруження; зону ..... з клієнтами.

14. Вставте пропуски (4 б.)

Психотерапія – це система .... впливів певними ..... на ..... людини з метою поліпшення її .... і фізичного стану;

15. Обліково-ресстраційні документи та матеріали службового використання практичного психолога закладу освіти (10 б.)

16.Оберіть правильне визначення терміну «Психічне здоров'я»: (1 б.)

А) Відсутність хвороби, здатність компенсувати патологічний процес, основа виконання біологічних і соціальних функцій людини.

Б) Розвиток фізіологічних, біологічних та психічних функцій і їх оптимальне співвідношення, як повне душевне, фізичне й розумове благополуччя організму, що забезпечує цілісну інтегративну поведінку, спрямовану на задоволення потреб індивіда.

В) Стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя і не тільки відсутність захворювань або фізичних вад.

Г) Стан неврологічної реактивності організму, що визначає характер і інтенсивність психосоматичних реакцій.

17. Назвіть методику для визначення емоційного стану особистості дошкільника крізь призму кольору: (1 б.)

А) Методика С. Велієва «Потяг».

Б) Методика «Парасолька».

В) Методика «Знайди зайве».

Г) Методика «Світлофор».

18.Визначте сфери діяльності психолога ЗДО: (2 б.)

А) Проводить роботу із пропаганди психолого-педагогічних знань серед батьків;

Б) Організовує роботу із пропаганди педагогічних знань серед батьків;

В) Проводить роботу з підвищення психологічної компетентності педагогів;

Г) Проводить роботу з підвищення педагогічної кваліфікації педагогів;

Д) Веде роботу щодо попередження можливих ускладнень у зв'язку з переходом вихованців на наступну вікову ступінь

19.Тривалість періоду адаптації дитини до ЗДО залежить від таких причин: (2 б.)

А) Від особливостей вищої нервової діяльності й віку дитини;

Б) Від рівня особистісного розвитку;

В) Від стану здоров'я;

Г) Від різкого контрасту між умовами в дитячому садку та сім'ї;

Д) Від рівня розвитку мовленнєвої діяльності.

20.До вторинних симптомів, які не використовуються для встановлення діагнозу, але спостерігаються у дітей з РСА відносять: (2 б.)

А) Порушення вербальної комунікації при збереженні невербальної

Б) Слухова гіпер- і гіпочутливість та неадекватні реакції на звук

В) Дивні звички під час приймання їжі, включно з прийомами нехарчових продуктів;

Г) Знижена больова чутливість та аутоагресія.

21.Визначте які зі запропонованих тверджень є характерними для психологічного портрету агресивного дошкільника. (2 б.)

А) Часто не може знаходитись у шумному місці

Б) Часто втрачає контроль над собою

В) Часто звинувачує інших у своїх помилках

Г) Часто спеціально дратує людей

22.Визначте які техніки та технології використовуються для підтримки та супроводу психічного здоров'я дошкільників. (2 б.)

А) Техніка контактної взаємодії (Ш. Амонашвілі)

Б) Технологія превенції девіантної поведінки

В)Технологія педагогічної підтримки дітей (за М. Ніколаєвою).

Г) Техніка «Жетонний метод»

23. Встановіть відповідність між видами страхів та їх характеристиками. (4 б.)

1. Природні страхи

А) Даний вид страхів переважає у дошкільному віці, засновані на інстинкті самозбереження (страх грому, темряви, тварин тощо).

2. Соціальні страхи

Б) Окрема група страхів, не пов'язана з якоюсь життєвою подією певного індивіда, а швидше пов'язані з внутрішньою суттю людини (страх відкритого і закритого

простору, страх смерті).

3. Екзистенційні страхи

В) З'являються у старшому дошкільному віці, зумовлені усією сукупністю соціальних зв'язків та стосунків, виховним впливом (страх покарання, страх оцінки, страх спілкування тощо).

24. Оберіть методи корекції агресивної поведінки дітей залежно від причини її появи. (4 б.)

1. Обмеженість рухової активності, обмеженість фізичного навантаження

А) Перешкоджати появі в групі іграшок, які стимулюють появу агресії або спрямовувати агресивний потенціал дитини в позитивне русло; зменшення кількості перегляду ТВ, ненав'язливі роз'яснення вчинків дійових осіб

2. Побічно стимульована агресивність

Б) Рухливі ігри, спортивні естафети, «хвилинки радості» між заняттями.

3. Дефіцит батьківської уваги, невдоволеність потреби в батьківській любові й розумінні

В) Ігри на розуміння емоційного стану; психогімнастика; ігри на мімічне й пантомімічне самовираження; навчання прийомів саморозслаблення.

4. Низький рівень розвитку ігрових і комунікативних навичок

Г) Спільні (діти разом з батьками) сюжетно-рольові ігри, консультування батьків.

25. Встановіть відповідність між видами готовності дошкільника до навчання у школі та їх тлумаченнями (4 б.)

1. Мотиваційна готовність

А) Передбачає наявність у дитини кругозору, запасу конкретних знань та сформованості пізнавальних процесів.

2. Особистісна готовність

Б) Передбачає усвідомлене ставлення до навчання та школи, що виражається у бажанні навчатись.

3. Інтелектуальна готовність

В) Передбачає сформованість довірливості всіх психічних процесів, уміння долати посильні труднощі, навички самостійності, організованості, швидкий темп роботи, що вимагає зібраності, зосередженості, уміння правильно реагувати на оцінку виконаного завдання, оцінювати свою роботу.

4. Емоційно-вольова готовність

Г) Передбачає наявність у дитини «внутрішньої позиції школяра», яка проявляється в ставленні дитини до школи загалом, до однолітків, до навчальної діяльності, до вчителів, до самої себе.

26. Встановіть відповідність між терміном та його значенням (4 б.)

1. Мимовільна увага

А) Вид уваги, який виникає внаслідок свідомо поставленої мети і вимагає певних вольових зусиль

2. Довільна увага

Б) Вид уваги, який виникає незалежно від свідомого наміру людини і полягає в невимушеному її зосередженні на певному реальному або ідеальному об'єкті.

3. Післядовільна увага

В) Вид уваги, яка виникає після того, як свідоме зосередження на певному об'єкті переходить у невимушене.

27. Встановіть відповідність між функційними обов'язками та учасниками освітньо-виховного процесу під час організації психологічного супроводу дитини у ЗДО. (4 б.)

1. Функційні обов'язки адміністрації	А) Створення умов для продуктивного особистісного розвитку дитини; допомога в засвоєнні методів пізнання, спілкування, розуміння себе та інших; систематичне відстеження психолого-педагогічного статусу дошкільнят; надання фахівцям супроводу необхідної інформації про конкретних дітей і вікові групи, участь у розробці стратегії супроводу; здійснення корекційно-розвивальної, консультативної та інших видів психологічної роботи.
2. Функційні обов'язки вихователя	Б) Трансляція цінностей і контроль за їх засвоєнням; створення умов для оптимального фізичного й психічного розвитку в сім'ї; надання необхідної інформації психологу й вихователю про дитину, співпраця з ними у вирішенні проблем розвитку; участь у групових консультаціях та індивідуальних заняттях з дитиною.
3. Функційні обов'язки психолога	В) Збір інформації про психолого-педагогічні аспекти статусу дошкільника; участь у розробці стратегії супроводу; проведення конкретних форм виховної роботи; консультування батьків з питань супроводу розвитку пізнавальних процесів дошкільників.
4. Функційні обов'язки батьків	Г) Створення умов для здійснення й функціонування системи психолого-педагогічного супроводу; надання методичної допомоги психологу й вихователю; організаційна допомога в проведенні діагностичної та корекційно-розвивальної роботи

28. Вставте пропуски. (4 б.)

Особливу увагу практичному психологу ЗДО слід звернути на дітей з проявами _____ дискомфорту. Він фіксує ці прояви у «_____», спостерігаючи за дитиною у побуті, на _____, в _____, у процесі спілкування.

29. Вставте пропуски. (4 б.)

Вередливість тлумачиться як особлива поведінка дитини, що виявляється в недоцільних і нерозумних діях, необґрунтованому _____ вказівкам, порадам, вимогам _____, у прагненні наполягати на своєму. Вередливість у дошкільника переважно супроводжується такими зовнішніми проявами, як _____ і надмірна _____ рухова активність, а може зумовлюватися _____ причинами та неправильним вихованням.

30. Агресивні дошкільники, їх психологічний портрет (10 б.)

Загальна кількість балів - 100